

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К:
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:
АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Излази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3¹/₂ динара.

За све остале земље 3¹/₂ франка у злату.

Поједини бројеви 30 потура.

Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidék).

На почетку идуће школске године.

Прошло је тридесет година, како је наш Народни Црквени Сабор основао и подигао у Митрополији Српској на овој страни, три своје више девојачке школе. Можемо се поносити, што су то биле прве јавне школе те врсте у краљевини Угарској, Хрватској и Славонији. Тек њиховим поводом почеше се заснивати по нашим крајевима државне и вероисповедне школе ове струке код наших суграђана.

Па зашто је наш народ с ове стране чинио то и зашто су и државне власти прионуле свом снагом, да оваке школе дижу и подупиру?

То је лако погодити.

Подигао их је за то, да пружи и својој женској омладини више образовање, које се сад тражи на сваком кораку, а поред тога, да им омили српску књигу и песму, да им улије више знања о својој славној прошлости, да им подигне народни понос, да их у религиозном и моралном осећају боље учврсти и да их упуту, како ће своју кућу боље кућити, своју децу боље неговати, свој народ више љубити и на његовој срећи и бољој будућности више делати.

То је позив наших па и оних др-

жавних завода оваке врсте, наравно у своме духу, јер су сви културни народи прожети данас уверењем, да је женској друштвеној половини, као првим народним учитељкама, поверено, да негују у подмлатку, у том најнежнијем и најпријемљивијем добу оне врлине, које држе и дижу један народ. Одавно су говорили педагози: Песталоције, Шмит, Фихте и други: Дајте нам боље матере, па да вам створимо бољи нараштај.

Па како се ми, овамо, одазивамо овим својим заводима, који тако лепу и тако високу мисију имају да врше у народу?

Из године у годину све су празније наше, а све пуније државне и стране оваке школе, не њиховом него нашем српском децом. Школ. 1904-5. год. било је у овдашњој државној и рим. кат. грађанској или вишој девојачкој школи: 57 Српкињица, а прошле школ. 1905-6. год. било је тамо већ 65 Српкињица, док је у нашој овдашњој вишој девојачкој школи било школ. 1904-5. год. 133 ученице (у пређашњим годинама је било дошло и до 180 ученица) а последње школ. 1905-6. год. спао је број на 114 ученица. У овдашњој државној школи дижу се па-

ралелке, поглавито великим придола-ском наше деце, док се у нас, а особито у Сомбору, смањује број сваке године.

Родитељи се поглавито изговарају на изучавање мађарског језика. Ама, зар је говор једног страног језика претежнији од свију оних задатака, што га има да врши наша школа? И зар наша школа не даје толико знања из мађарског и другог страног језика, да може дете свуда наставити своје студије? Та у том имамо толико већ живих и стварних примера. Па шта је онда то, што их тако јако привлачи у стране заводе?

Ништа друго, него слабо познавање ствари и — сујета.

Многи родитељи не поњају, да и српска школа може толико исто, и смело можемо рећи, и више знања пружити нашем детету него стран завод, јер му наш завод даје то на његовом матерњем и разумљивом језику, док у несрпској школи мора дете годину и две дана да буба само механички оне студије док не савлада језик, а кад стане дете језик разумевати, онда је већ прошла многа студија у млађим разредима, која се у старијима више не понавља, те дете сврши тамо школу, али о многим предметима нема ни појма. Тако се истина, усаврше наша деца у оваким заводима нешто боље у страном језику и практичном разговору, али у наукама, у расуђивању, у зрелом мишљењу заостану далеко иза наше деце, која уче своју вишу школу. То је доказана и призната ствар. А што је још горе, отупе у свом националном поносу, изгубе оно слатко миље, што највише краси и диже поносну Српкињу.

Било је нешто, што је досад могло и извинити по неке наше родитеље из Срема, Хрватске и Славоније, што су одводили своју женску децу у туђе заводе, јер су наше автономне власти у погрешној претпоставци отуривали

таку децу у туђе заводе. Наиме, постојала је последњих 5—6 година наредба наше највише автономне власти, да се, нарочито у новосадској срп. вишој девој. школи, не могу примити деца из оних крајева, где се не учи мађарски језик, без пријемног испита из тог предмета, т. ј. док дете не покаже из тог предмета толико успеха, колико зна дете из Бачке и Баната, које доврши овамо осн. нар. школу. Та је наредба врло штетно утецала на развој новосадске српске више девојачке школе, јер су стога многа српска деца из Срема и осталих таквих крајева одлазила у туђе заводе, где се то није тражило. Сви овдашњи државни и вероисповедни заводи ове врсте, примали су нашу женску децу без икаквог испита и деца су тамо, на наше изненађење, довршивала уредно разреде. Знак је, да се тамо нашој деци мало и кроз прсте гледало, тек да се примаме.

На вишепуташње захтевање учитељских зборована ових школа одустала је наша највиша автономна власт у последњој својој седници од тог захтева и тако ће ове школе почетком идуће школске 1906-7. године примати сву нашу женску децу, без икаквог пријемног испита. А да се и државне власти задовоље и потреби одговори, завешће се уз ове школе течајеви за теоретичну и практичну наставу у мађарском језику, поред прописаних редовних часова, који ће у вештој руци бити кадри, да за две и три године спреме нашу децу толико у мађарском, па можда и немачком језику, да ће задовољити и родитеље и власти школске, те сад очекујемо у пуној нади од наших родитеља, које је Бог обдарио женском децом и који су кадри да их дају на више образовање, да ће се и они већ идућом школском годином, која је на прагу, предати свим поверењем нашим просветним заводима.

Сјени моје мале Олгице!

(† 13. јуна 1905. г.)

Ево година дана,
Јањешце моје мало,
Да си се отргла од мене
И вечан сан заспало!

Склопила красне очице,
Пружила болано тело,
Скрштених белих ручица —
Чекала — опело!!

Ох, тужна слика ова!
Како смо крај одра стали:
Отац ти, браћа и сеја,
Анђеле мој мали!!

Но морда ће они лакше
Избрисат' тужну ту слику,
Ал' мене срце вуче
Још тешком болеснику.

Мени још увек зуји
У уху тепање твоје:
»Мајко, мајчице, дођи —
До ббне Олгице твоје.«

Па ми се онда чини,
Да стојим крај одра твога,
И рек' би осећам ручице —
Око врата свога!

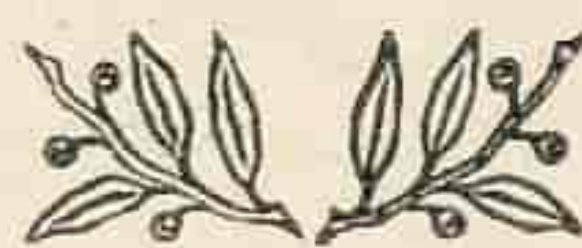
Ал' кад се онда тргнем
Из огња, бунила тога,
Осећам тежак терет —
На дну срца мога!

И немам онда мира,
Нит' знадем где ћу стати,
Тек чујем пригушен гласак:
»Пати се само — пати!«

»Смирит' ћеш се ти једном —
— Лакше ће бит' ти за цело —
Кад буде твоје тело
Чекало на — опело!!«

Та кад ме једном донесу —
И спусте до раке твоје,
Више нас делити неће
Ништа, голупче моје!!

Драг. Лончар-Трбојевић.

В е ч н о .

Мајко, мајко!...

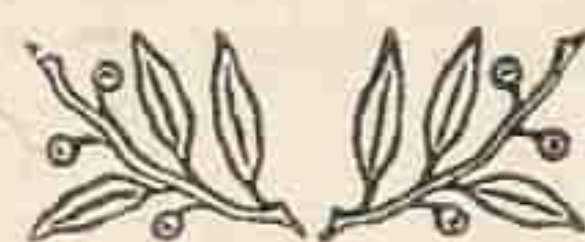
Како слатко само име звучи, —
Само име!

Мајко, мајко,

Хај, још једном, дај ми моју душу, —
Пољуби ме!

Биослав.

1892.

Наша народна ношња.*)

Пише Јелица Беловићева.

Изучавати психологију одијевања само родољубља, него и нада све ва-
у нашега народа, била би задаћа не жна. Многи народни таленти и наро-

*) Књижевница Јелица Беловићева, већ близу петнаест година ради и пише за очу-
вање народне ношње и народних везова у све српске и хрватске листове. А ипак су јој „вајне“
патротише око »Хрватског Дневника« у Сарајеву за то незахвални; псују је, руже је, ругају јој
се, да је »пуно папира потрошила«, само за то, јер пише и у српске листове. То су ми родо-
љуби! Камо среће, да је у Хрвата више књижевница, којима није жао »папир потрошити«, боље
би им стајало родољубље! Право им говори »Српска Ријеч«, да су »вајни родољуби«. И ми
осуђујемо таково непоштовање неуморног и несебичног рада, какво је у наше старе сараднице.

Уредн.

дне врлине синуле би нам тада у новом свјетлу, гдје су сада забашурене и затрпане душманским јазом.

Који су разлози водили наш народ у кроју и направи тако богате и разнолике ношње, с којом се ниједан други народ на свијету поносити не може?

Узећу на око само укратко неке биолошко-физиолошке моменте.

Прије свега гонила је природна потреба наш свијет на кројење одијела. Климатичне прилике наших крајева, узроковале су разне ношње, које стоје у директном односу са тјелесним организмом кршнога и лијепога нашега свијета. Кићена и сликовита ношња српског свијета диже читаво витално чувство у онога ко га носи, узрокује народни понос, народну свијест и тако утјече и на живот народа психе у велике.

Лако је за то разумјети за што у крајевима, гдје пропада народна ношња у брзо завлада нерад, лијеност, неморал, сиротиња, неродољубље и невесеље за живот и сваке руке пороци.

Народна ношња народу је светиња, а интелигенцији народној то је појезија, весеље и естетско уживање. Мода убија народ, а отров је сељаку. Наше дјевојке и жене одијевају се у извјесне традицијом посвећене форме кроја, у одабраних шара према инди-

видуалним особеностима кога краја миле домовине, па оне умију дивно довести тијело и хаљину у чаробни склад.

Отети народну ношњу коме народу значи отети му народни живот. Дозволити, да пропане то народно благо значи нехај и неродољубље. То поносила интелигентна Српкиња дозволити не смије!

Гледајмо како Њемци раде! Имаду засебне *удруге* за очување народне ношње, н. пр. тиролске, алпинске и др. Премда су те ношње славенског подријекла, Њемци их брижно чувају, јер им служе за накит околица, које обилазе туристи и болесници читаве Европе. Гдје год има какво пјевачко, шпортско, глзбено, стрељачко, веслачко или друго забавно друштво, ту сви чланови носе народно одијело. Келнерице у алпинским хотелима, мљекарице и служавке одјевене су на народну, да се странци више намаме. А гдје веће хрпе сељака путују на вашар или на збор, добију попуст на лађи и жељезници, ако су у *народном* одијелу, иначе *не*. Тако Њемци знаду ценити естетску вредност красне народне ношње!

Српске женске задруге морале би такође покренути каквоу живљу акцију у томе смислу, јер и *наша мила* народна ношња жалибоже — *пропада*; — *гине, вене*....

О ч е к и в а њ е . . .

Лишће шушти . . . У језерце
Поток увире,
А на брегу у даљини
Данак умире.

Облаци се небом клижу
Као глечери,
Ветрић пири, зрак мирише
Тихе вечери.

А ја тебе жељно чекам,
Моја драгана,
Да ми дођеш у загрљај
Вита, лагана!

— Дођи, дођи, већ сумрачак
На свет силази:
Ено знака уреченог —
Месећ излази! . . .

Осек.

Славко С. Диклић.

На овоме свету.

— По Сими Придом. —

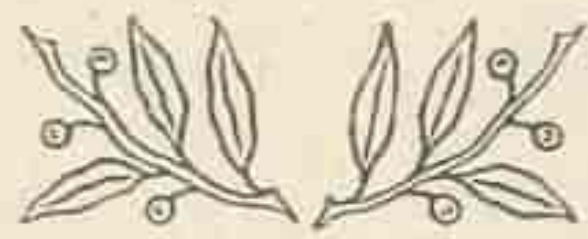
На овоме свету и све руже, лале,
Љубичице мале, јорговани мру;
Све су тичје песме слатке али кратке:
А ја сањам лета која вечно вру.

На овоме свету — рујне усне вену,
И млађаног ока изгуби се сјај:
Ја се у сну чарам и пољупце стварам,
Што остају вечни као лепи рај.

На овоме свету вајкају се људи:
И љубав и нада па и вера мре —
А ја јоште сневам загрљена срца,
Што им слатка нада вечним путем гре...

Београд, 29. децембра 1905.

Бор. Л. Ценић.

Предавање гђе Савке Суботићке,

држано други дан Духова на молбу Српске Женске Задруге у Вуковару
приликом излета на Добру Воду.

»Стари људи хвале старо време, јер је време њихове младости, када нам се све указује у светлим, ружичастим бојама. Сунце баца велике сенке на заласку, а не јутром на уранку, па тако је и са људским животом и успоменама. Леп спомен има чаробну моћ, он нам сугестивном снагом маште прошлост оживљава. Па је ли онда чудо, што ме срце вукло, да у сутону свог живота још једном Вуковар видим и успомене освежим од 61. и 62. године минулог века, које сам у Вуковару провела. На свету нема ништа, што је трајно, осим промене. Стаји пријатељи, стари борци из оног светлог времена, кад се радило на препорођају нашег народног живота, бораве вечни санак и сновијају о лепшој будућности српског народа, остављајући аманет млађем нараштају, да тај лепи сан у јаву претворе.

Хвала свима, од срца на име нашој женској задруги на толикој љубави и пажњи, којима сам обасута. Будите уверени, да ће ми Вуковар и надаље у пријатној успомени остати. Та старост живи само од спомена. Благо младежи која тежи остварењу идеала свога народа и човечанства, који воде лепшој будућности. Благо старости, чија прошлост није помућена сопственом кривицом и ко на крају суђених му дана с правом може рећи: што знадох учиних, што имадох дадох свом народу и своје ближњему. Ко пред бедним и невољнима врата затвара, били они ма које вере и народности, затвори

ће му се рајска. Пред Богом смо сви једнаки, он мери само наша дела.

Старица на ивици сам гроба, па кад би ме ко запитао, шта му учинити ваља, да узмогне општем добру допринети, другу бољу од ове не бих му знала рећи: Тежи увек, да својој задаћи и дужностима што боље одговориш, јер ћеш на тај начин првенство заслужити, а последњи, који то не учини, па ма како он високо стајао. Од великог велико се иште, а где само постоље величину даје, то је узајмљена светлост, јер трајну светлост дају само личне заслуге.

* * *

А сад да бацимо поглед на нека питања, која дубоко засецају у наш домаћи, друштвени и јавни живот. Али кад на то реч дође, не знаш са којег краја да почнеш. Да почнемо са кућом, тим темељем народнога бића и напретка, али уједно и народнога опадања, ако тај темељ није доста чврст. Свака српска кућа, свака српска породица спада у оне важне јединице, које чине скуп свега онога, што један народ сачињава.

Пођимо дакле у српску кућу, ратарску, грађанску или господску! Па шта ћемо видети? Видећемо, како се српски патријархални живот, љубав ка цркви и народним обичајима све више и више губи, а родољубље хладни. Свако само себи вуче и отуд оне трзавице у свим слојевима нашег друштва. Па докле тако? Видећемо како се отуђујемо од матере земље, те храни-

тељке. Место да је свим срцем пригрлимо, а ми јој још одузимамо радне снаге. Економија, занат, трговина и права наука: то су снаге које народ подижу, а не школовани пролетаријат. Па куда ће наш малени и сиромашни народ с толиком господом? Видећемо, како смо невешти у одгајању и васпитавању своје деце и са здравственог и педагошког гледишта. Популарна предавања могла би много допринети побољшању тога стања. Домаће васпитање мора темељ бити школском образовању и за школу живота.

Има родитеља, који држе, да су својој дужности задоста учинили, ако децу у школу шаљу и чине ову одговорном за неуспех своје деце. Тако ћемо чути, где говоре, кад се деца непристојно понашају, то да су ваљда у школи научила, или им попрете, кад што скриве, да ће их тужити учитељу или учитељици, па нека их они за то казне. Али такви родитељи не мисле, да на тај начин руше свој углед и углед школе, који треба да су деци светиња. Па кад прости људи тако раде, не може им се ни замерити, јер немају појма о задаћи школе, али интелигенција не би смела то чинити.

Што деца дневно чују и виде у својих родитеља, то ће се дубоко усадити у њихову душу, у срце. Где су ти примери добри и леви, из те ће породице честити људи изићи, а где су рђави и ружни, та је породица легло свију зала. Шта више — она штетно утиче и на своју околинду. Видећемо, како нам је сујета очи засенула, а раскош и џеп празни, јер данас, с малим изузетком, живи свако преко своје снаге, и то само ради спољашњег блеска. Не пружамо се према губеру ни у чем, а то води материјалној и моралној пропасти. А ко је тому највише крив? Домаћин, нарочито из интелигенције, а народ се на господу угледа, па данас једна, сутра друга кућа пропада. Где је домаћин млакоња и не уме са својом породицом и иметком управљати, ту ће се иметак још за његова живота растопити, а где је опет претерана тврдица и кињи целу породицу, ту ће после његове смрти наследници као гладни вуци иметак гутати, јер су свега жељни.

Златна средина је и овде меродавна.

Видећемо, како свугде мати обавља домаће послове ил надгледа, да их млађи обављају. Па кад ју запитате, за што јој кћерка у тим пословима не помаже, одговориће: Доста ће јој

бити, док се уда, нек ужива младост, бар док је код мене. А шта та кћерка обично разуме под тим уживањем? Да се надмеће са својим другарицама, која ће прву моду имати и како ће у шетњи и забавама проводити време. Али кад се та кћерка удала, ко је несретнији од ње? Јер сад је наједаред сав терет на њу пао: домаће и породичне дужности и материјалне прилике, о којима свако мора водити рачуна, јер где се без рачуна живи, ту се брзо долази на нулу. Да је та мати своју кћерку за времена и постепено за те дужности приправљала, не би она њихов терет ни осетила, јер би тада свесна била своје племените и узвишене задаће, те би тако све те дужности с љубављу вршила. Највеће жртве радо приносимо, кад то чинимо из љубави — најбољи је доказ родитељска љубав.

Ваљда нема народа, у ком родитељи толике жртве приносе својој деци као у нас; али српска мајка од силне љубави у многим шкоди својој деци, јер је слепа за њихове мане и погрешке, и што им у свему угађа и по вољи чини, па и мужа на то наводи; али кад после ступе у борбу живота, где нема угађања, пада им то још много теже, јер нису ону количину спреме за живот донели, која је за ту борбу преко нужна. Српска мајка држи, да њена деца нису као друга и да им нема равне у свету. Али ради тога се наша младеж радо прецењује, а неки опет жуде само за славом и богатством. Али не ће да иду оном трновитом стазом, која томе води, јер су од малена научили, да им све дође на лако. А ко за славом трчи, љуто се вара, јер она не иде пред нама, него за нашим делима.

Учимо дакле своју децу, да не жуде за празном славом и богатством, него за темељним звањем и поштеним радом, јер то треба да буде једини пут, који води друштвеном положају и материјалном благостању. Учимо их, да буду у несрећи одважни а у срећи скромни, али увек племенити. Пазимо на хармонични развитак њихове душе и тела, па и на њихове игре, јер се у игри детета огледа његов карактер, темперамент и душевне способности — а то је врло важно ради правца за њихов будући живот. Будимо у својој деци љубав ка истини, правди и дужности. Начин образовања се мења, али императив овог триумвирата остао је онај исти и остаће кроз све векове.

Учимо своју децу од малена на лепу реч. Лепа реч чуда чини, кад од срца долази, нарочито код жене. Она благотворно утиче на мужа, децу, служинчад и гдегод се чује. Само лепа и искрена реч претвара грешника у покајника.

Покажимо својој деци, да је пуно срце — пуно срце је највеће благо, јер није благо, ни сребро ни злато, него је благо, што је срцу драго, а где је само пуна кеса, а празно срце — то су сироти богаташи. Живот радни и трудан није терет, терет је само празан живот, живот без срца и наде.

Будимо у својој деци љубав ка Богу и своме народу. Дете, које из мајчина грла чује српску песму, из мајчинх уста српску молитву, томе ће род и прадедовска вера остати светиња до гроба. Па како могу онда српске госпође допустити, да им дечица проговоре на страном језику и мислити, да ће туђинка оне дужности вршити, које је Бог и природа матери наменила и тиме је узвисила. Јер ко одгаја дечицу српске господе? — обично туђа дојка, туђа дадиља, а њихове кћерке, те будуће српске мајке васпитавају боне и гувернанте, које им о свему и свачему причају, само не о Српству. Шта више још га руже гдегод могу, а што је њихово, хвале и уздижу. И тако још у деци буде жудњу за туђинством и немар према српству, па чак и презирање.

Има госпођа, које држе, да се материнске и домаће дужности не слажу с достојанством једне даме и да је жена, која своју децу доји, свакидашња појава, али баш у тој свакидашњости се огледа вечитост људског рода. И сунце, тај извор свега бића, јесте свакидашња појава, па зар зато губи од свог величанства? Па шта је онда једна дама без материнских и женских врлина? Жив журнал и аутомат, који штрбеће стране језике, свира, пева, слика и све чини, како ју мода навија. Али на срећу врло је мало таквих дама у нас, али ако се буду српске ћерке и надаље образовале по страним институтима а не у нашим, биће их све више и више. А како ти институти и кластери штетно утичу на ту младеж, најбољи су доказ ученице тих завода, јер су се оне мање више отуђиле од свог народа. А какве су то Српкиње, какве српске мајке, то на жалост знамо.

Па како да се томе, што сам само у кратко навела, на пут стане? Нека свако собом почне зло поправљати. Али на који начин? Е то је

оно главно питање, које нам ваља свестрано претрести и чути свачије мишљење. Лако је говоре држати и предлоге чинити, али је врло тешко те предлоге остварити на практичном пољу, без којег нема успеха. Том успеху воде разни путови, али у једном се морају српске госпође сложити, а то је, да наш делокруг концентришемо у нашим разним женским друштвима, у тим матицама за рад Српкиња на јавном пољу. Па да онда следимо примеру вредних пчелица. Свака пчела сама себи тражи пута и самостално ради, али свака пчела плод свога труда уноси у заједничку кошницу за своје и за опште добро, па тако морамо и ми чинити. Пођите дакле, драге госпође и кћери, од села до села, од куће до куће и поучите Ваше сестре, жене из народа, на лак и разговетан начин свему ономе, што ће им на здравствену, моралну и материјалну корист служити а народну свест и понос подизати. Пружите им поуку у облику пријатељског разговора и у живим јасним примерима, али пружите је љубављу, јер што од срца долази, у срца прелази. Не ишту се за то велике жртве, дангубе нити науке, него само добре и истрајне воље, а прилике за то има доста. Треба само хтети, треба само почети. На тај начин постаћете највећи добротвор свога народа, своје породице, јер ћете тек онда увидити, шта Вам ваља и на свом дому поправити.

Ко се сагиба, да друге подиже, постаће велик, а ко се сагиба, да само себе подигне, постаће гурав. Та ће поука и српским госпођама користити, јер ће много допринети, њихову самообразовању, а самообразованост је најбоља школа за индивидуални развитак душевне снаге сваког човека. Човек управо и не зна, шта у њему лежи, јер се снага мери тек у борби живота.

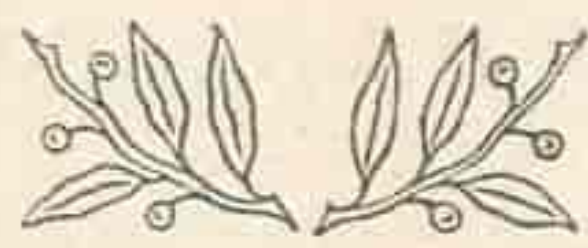
Боримо се дакле сложено против сваке навале, која штетно утиче на наш домаћи, друштвени и јавни живот. Уложимо сву снагу, младо и старо, мушко и женско, да утврдимо српску кућу, ту зграду народног бића, радом и штедњом, љубављу и слогом па ће опет тећи вода, куд је текла, што је српска мајка рекла«.

Овај је говор учинио знатан утисак на слушаоце и пожњео је опште похвале и хвале.

За тим је била спремна богата закуска, на којој је учествовала седећи с десне стране г-ђе

Суботићке и велика жупаница, г-ђа Агата пл. Вуковара у Нови Сад испраћена исто онако Хидегети. свечано, као што је и дочекана, обogaћена

Трећи дан се вратила г-ђа Суботићка из општом љубављу и поштовањем.

Не брату.

Родисмо се под једнијем кровом,
Из утробе једне исте мајке,
Једним смо се научили словом,
Слушали смо једне исте бајке.

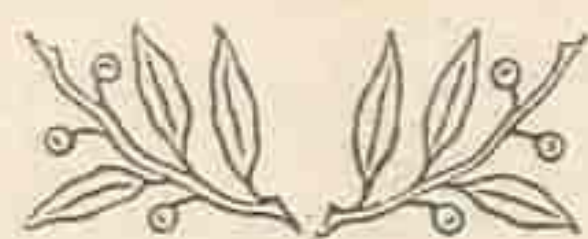
Крвца нам је једна иста текла,
И струјила кроз тјелесне жиле,
Једну нам је рјечцу мајка рекла —
Једне нам је дала исте силе.

Ал' ти јадан небрате Кајине —
Изневјери материну крв —
И постаде безуман к'о црв; —

И подиже ти несрећни сине
На свог брата издајнички мач,
Па удари тад у срамни плач.

Сански Мост, 1906.

Јово Г. Поповић.

Што нисам камен?

Што нисам камен и нем и хладан,
Да не знам шта је злоба и свет,
Што нисам камен без срца без речи,
Да не знам шта је ни удес клет!

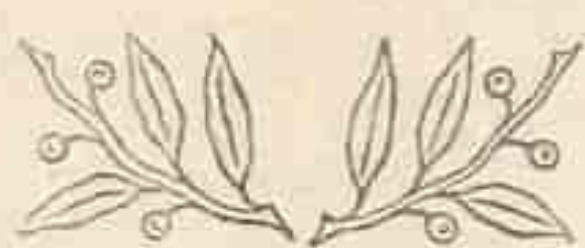
Што нисам камен без срца и речи
Да ништа не знам, што чини свет,
Да не осећам ништа, шта бива —
Што нисам младић скамењен цвет!

Овако ја сам младост рањена,
Осетљив, нежан зелени крин,
Целога света недужни син!

Ах, што кaм нисам и нем и хладан
Да не знам шта је злоба и свет,
Да не осећам ништа... без срца да сам,
Што млађан нисам — скамењен цвет?!

Бихаћ.

Исаије Митровић.

Не примајмо туђе зло.

Што је наше, није лоше.

Српска народна реч.

Сваког доброг Србина и умиљату Српкињу, свако старо и младо чељаде, које уме да разбпра добро од зла, — мора да склони на то да осуђује једну ружну појаву у нас, о којој ће бити речи у овом нашем напису.

У нашем народу, од вајкада а и сада смиљено је писање писама. Син оцу, отац сину, мајка кћери и ова њој, род роду, пријатељ пријатељу, познаник познанику, драги драгани и драгана драгом срца свог, — пишу писма над нису

близу једно другоме, а у писму обично ките што лепше могу.

Писма преносе вести у најудаљеније крајеве и чини велику услугу. У нашим народним песмама, на много се места спомиње *ситна књига*, као: „Драги драгој ситну књигу пише“; или: „Синоћ мени ситна књига дође“; па чак се спомиње у нашим тепким борбама са Турцима, кад су наши јунаци робовали у тавницама, да су писали ситне књиге „*крвљу од образа*.“

Данас видимо једну установу, која може бити и корисна и штетна. То су дописне карте.

Лепа дописна карта са уметнички израђеном сликом каквог дивљачно-живописнога предела; слика познатог каквог чувеног лица; слика каквог јунака за род и за прссвету; слика која представља ношњу једног или другог краја или какве народности и томе подобне — корисне су.

Али, данас, тако много уобичајене карте са сликама порнографске садржине: које представљају све оно, што нам квари укус; што нас одвраћа од нашег узвишенијег погледа на овај свет, — те су слике и карте бескорисне; оне нису „души

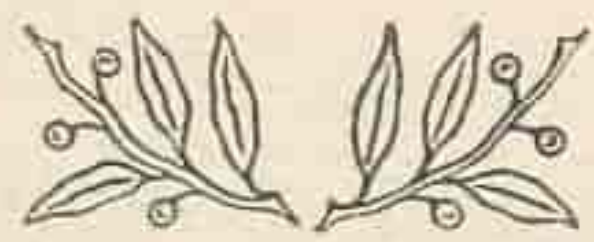
посластица“, како се наш велики песник изражавао о причи; оне не могу пружити никакве користи, па ма да су и вештачки израђене.

Верујемо, да свака дична Српкиња овако мисли о сликама и картама, које описасмо као бескорисне; те свака Српкиња треба да се труди, да не прима то зло туђинско, већ да пре бира на првом месту карте и слике, које су ближе нашем српском срцу, нашој ношњи, нашој уметности и нашем укусу.

Овакве слике и карте, нека красе сваки српски дом.

У Ваљеву, 15. фебруара 1906.

Драг. Е. Столповић
писар судски.

Кад би био...

Кад би био славуј птица,
Ја би Теби само пјево
И са пјесмом покрај тебе
Млађане би груди зг'рјев'о.

Па кад пане ноћца тамна,
Под твој би се прозор свио,
Милозвучне пјесме пјев'о
И чувар ти цвјећа био.

Ја би себи међу цв'јећем,
Л'јепо мјесто изабрао
И мирисно шарно цв'јеће
Кроз прозор ти додавао.

Ружом би се закитио
Да ме она млада краси,
Еј, тада би моја драга,
За ме били сретни часи.

То је моја пуста жеља;
Ал' то нигда бити неће,
Јер ти други пјесме пјева
И други ти бере цвјеће.

Приједор.

Димитрије Ј. Матијашевић.

Песма другу.

Са добрим зло, са злим се добро пари,
И вечна мена стопе твоје следи;
Једаред туга образе ти бледѝ,
А за тим опет радост их озари.

За осмех често сузу мораш дати,
И свуд се среташ с поразима јава;
Анђео туге никада не спава,
И не знаш кад ће на пречац ти стати.

Ал' шта би био век без борбе, јада, —
Празнина пуста, досадна и стара:
Тек она душа зна да снове ствара,
На јави много што трпи и страда!

Осек.

Славко С. Диклић.

In memoriam.

(Моје покојноме доброме другу Јовану В. Филиповићу).

Много хтео, много започео,
Час умрли њега је помео.

Бранко.

Исписујем ти ове редове, драги и покојни друже, тешке али истините, испишујем ти ради сећања на одбеглу прошлост на наше младе минуле дане. А твоје сени нека опросте што им кости потресам, да, нека ми опросте јер их само по добру спомињем, прапштајте и слава Вам.....!

Српска омладина плете ти венац славе и спомена, допусти ми да ти и ја уплетем један спомен!

* * *

Живео си и мучио си се, учио си не би ли мету достигао, па живећи и мучећи се изгубио си се у валима жића! Како је тежак и горак био твој живот, како су мучни и чемерни били твоји дани, па твоја страшна фатална судбина, али ипак тако лепе и сјајне успомене!

Једна мрачна фебруарска ноћ однела

те је са овога света, ти си отишао и никада се више вратити нећеш; легао си у гроб и собом си понео и своје јадно измучено тело, легао си и никада више устати нећеш. Давно су склопљене твоје чарне очи, давно се је охладило твоје мртво тело, прохујало је доста горких дана од онога доба када ти рекох последње збогом: давно је било, али се никада заборавити неће, у сећању ево ти и спомена.

И сви ми, сви смо ми мртваци бледе сенке овога живота које ће се опет једном заједно видети!!!!!!?!! А ти, ти си путник, велики путник вечности!

Српска омладина сплела ти је венац славе и спомена, у томе венцу ево и мојих ружа. — Слава костима, и мир пепелу твојем, добри мој друже!!!!!!!

Беч, 20. маја 1906.

Боривоје Б. Мирковић.

Кад живот цео . . .

Кад живот цео у природи стане,
На крилу снова очаран да дање:
А месец тужна, мученичка лика,
Затрепти изнад високог звоника,
И све занеми, само трава дише . . .
И мислиш тада: живот никад више
Из мртвила се покренути неће,
Кџ дахом зиме замрзнуто цвеће —
О, у то доба светог ноћног мира,
Да л' трепет тајни груди твоје дира,

Осек.

Кџ меко крило поветарца блага?
Да л' осећају твоја недра нага,
Тад врео додир или сузу врелу,
И хладну руку видиш ли на челу?
Ох ти тад пуна многе слатке жуди
Не куни оног што те из сна буди:
Знај! анђ'о то је неспокојства мога,
Што тихо слеће поред одра твога
У касној ноћи, па немајућ санка,
Грли те, љуби тајно до уранка . . .

Славко С. Диклић.

Д О П И С И.

Ириг. На Видов-дан о. год. била је врла Српкиња, г-ђа Савка Суботић, на манастирској слави у Раваници. По своме лепом обичају да

обилази женске задруге, дође истог дана и у Ириг на конак. Када је наша вредна председница г-ђа Марија Н. Симоновићка дознала, да се г-ђа Савка

налази у Пригу да посјети српску женску добротворну задругу, одмах је позвала све чланице одбора, које су са њоме на челу учиниле посету г-ђи Савки.

Радосне, усхићене чланице желеле су да виде и чују врлу Српкињу г-ђу Савку и благосиљају дан и час, који провели у њеном друштву. И ако старица, ипак још са одушевљењем којим говори о срп. женским добротворним задругама, својим поукама, зрелим мислима, очарала је наше чланице.

Дуго се опирала позиву г-ђе Симоновићке и осталих чланица да проведе који час у њиховој средини и на послетку удовољи молбама и реши се да остане.

Приликом посете предала је г-ђи Савки лепу киту природнога цвећа г-ђица Катица Барковићева, као израз рукољуба од младих Српкиња....

Одбор, колико је могао за оно кратко време, постарао се, да што сјајније испадне банкет у почаст високе гошће. Ну, што се тиче гозбе, сав је труд био узалуд, јер је г-ђа Савка попила свега једну чашу млека, али зато предњачила је у говорима. Храбрећи наше чланице да не клону духом рекла је, да је на женама васпитање деце, јер је то њихова дужност, напоменувши, да је после Косова остала колиба и жена са дететом у колиби, па ето, нека је хвала промислу, опет има људи, жена и деце српске.

Гости на банкету беху још и кћери др. Полита; те преч. г. Васа Николајевић протојереј пришки, г. г. Стеван Радић и Ђорђе Ђорђевић учитељи; г. Чакра, бележник чортановачки; супруг наше вредне председнице г. Нестор П. Симоновић, председник срп. правосл. цркв. општине.

Дубоко у ноћ друштво потпуно задовољно развишло се са жељом, да Бог поживи још много година г-ђу Суботићку на радост њезине деце и на корист српских добротворних установа. Отпратисмо је до домаћице г-ђе Симоновићке, чија је гошћа била г-ђа Савка! **X.**

Бос. Петровац. — О Видову-дну о. г. приредила је овдашња Добротворна Задруга Српкиња забаву у корист своје радничке школе. Забава је била врло лепо посећена и донела је преко 300 К чисте добити, што је врло добро дошло, да се покрију они издатци, који су проузроковани тим, што је земаљска влада са неке

денунцијације била кроз два месеца затворила школу.

Ову је забаву, као и саму задругу, покренула овдашња вредна и узорна учитељица, г-ђица Катица А. Крајићева, а помагале су је г-ђе: Драгица Бањац и Савка Ковачевић, а тако и пречасни г. прото.

Данас је душа и брижна мати овој школи, која нам је од велике користи, председница задружна, наша уважена старица г-ђа Крстановићка.

Приликом горње забаве држала је наставница те школе, г-ђица *Анка Ђурићева* овај кратак говор:

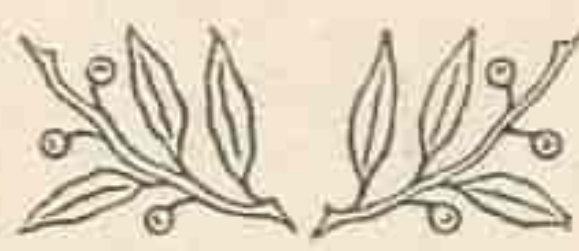
Радујем се и сретна се осећам што је судбина баш мене одредила да заузмем ово светло, богодано место — место Српске учитељице, на првој Српској раден. школи у Босни и Херцеговини. Исто се тако радујем што ми је та част у део пала, да овај пошт. збор поздравим са речима своје искрене душе као у неколико да објасним и докажем поштованим слушаоцима колика је велика и неоцењена добит не само за Петровац, већ и за сву околину на првом месту само друштво Добр. задр. Српкиња, која је основала раден. школу да са поносом може сваки рећи, да је овдашња Добр. задр. Српкиња заиста основавши тако племениту установу, као што је ова школа, учинила један велики корак на културном пољу овдашњег Српства. Тим пре што је ово место малено — што припада крају који је одстрањен од светског живља; а то све није сметало храбрим и родољубивим грађанкама да одпочну овако велико дело. — Нису им сметале ни разне неприлике, а да истрају у тој тешкој и мучној борби за ову свету ствар, видећи, од колике је велике користи раден. школа своме подмлатку, оне су све могуће чиниле, да своју замисао остваре, и ето данас с поносом могу да се осврну на свој тешки шестогодишњи рад, јер гледају пред собом своју раден. школу. Замисао, да се оснује у овом месту радничка школа потекла је из скроз потребних разлога. Задругаркиње су већ од дужег времена са тугом у срцу гледале где им њихов нарочито женски подмладак — сиромашни — по свршеној основној школи, једино мора да заслужује по туђим кућама за свој опстанак. Међутим немајући прилике да на који други користан начин себи зараде прибави, изложен је разним неприликама који га врло често сасвим морално уништи. — Дакле, решише оснивање радничке школе у којој би сиромашне Српкињице бесплатно научиле разно-

врсне ручне радове, како би после могле радећи самостално, задруге или у самој раден. школи као помоћнице могле себи и својима сигуран опстанак прибавити.

Не треба да спомињем колико је за оснивање раден. школе требало материјалне и моралне снаге, а да се до успеха дође. Сваки ко познаје такав рад који је на трновитом путу стајао, уме ће га достојно оценити. Задругарице су учиниле што су год могле, — темељ је ударен, а да се одржи и све боље и боље усаврши, треба да сви без разлике потпомогнемо. Зато се на вас обраћам драга браћо и миле сестре, да свом снагом и свим срцем подпомогнемо Српску женску раден. школу,

која само користи може да донесе српском и тако напаћеном народу. А подпомажући материјално и упућујући сваком даном приликом сиромашне Српкињице и њихове родитеље од какве је користи раден. школа, која је нарочито за њих и основана, и саветујући их да морају и требају ову школу похађати, да се науче раду, јер без рада нема ни живота, тим би само сваки своју човечанску дужност учинио. Зато само сложним радом може се до нечега и доћи, јер је само у слози и Божији благослов.

У то име вас поздрављам у име овдашње Добротворне Задруге Српкиња са речима: добро нам дошли мили гости вечерашње наше свечаности.

ЛИСТАК.

Бура у породици.

(СКИЦА).

Написао: Cordelia.

С талијанског Бранислав С. Кирић.

Одељење младенаца доведено беше у потпун ред, само се још очекивао њихов долазак с' пута.

Госпођа Изабела — мати младожење задовољно је посматрала своје дело, јер није то мали посао обрадовати и задовољити снаху која је из отмене куће. Истина, потрошила је грдан новац, уложила велики труд, али мора сваки признати да је фино укусно и модерно намештено.

Све су собе снабдевене новим намештајем, и то каквим намештајем!

Какав раскош! У кући госпође Изабеле никад се није видео такав раскош, али кад је реч о младом пару не сме се штедити. Пролазила је више пута собе и у свакој разгледала, не би ли још што могла поправити, довести у бољи склад; с' радошћу је помишљала на изненађење снахино кад угледа оваки сјај и лепоту.

Да, Ђилда је већ научена на раскош код својих родитеља, али је госпођа Изабела и то приметила, да је њихов раскош само привидан; посуђе им је од кина-сребра, одело и сва спољашност за око лепо, али од мање вредности: напротив овде је све солидно а посуђе од чистог метала.

Но, она је све радила без претходног споразума са снахом, јер када је ова дошла, не да

је била изненађена, него је још јетко приметила: „Зар Ви не знате да ја имам смеђу косу, и да мојој коси не приличи намештај и соба жуће боје?”

Ове речи јако озлоједише свекрву, која није могла схватити, да се при намештају соба, мора пазити и на боју снахине косе.

— Ђилда навикнута у Милану у родитељској кући најновијем и најфинијем укусу, у намештају, ношњи и свему, није могла сматрати нови стан и намештај лепим и укуским у месту од једва 10,000 душа, стога немогући крити своје незадовољство рекне мужу:

— Види се, да сте лепе новце потрошили, али — немој се срдити — улудо сте их бацили; тако је све нагомилано у собама, као у каквом стоваришту намештаја, да мислим сад ће се тај силан намештај на мене срушити; да је бар једна соба укусно намештена, па да се мили живети!

Молим те, буди стрпељива — одговори јој муж — знаш, мама је све сама хтела да уради; природно је, као стара жена нема модерног укуса, а ти буди бар привидно задовољна, учини то мени за љубав; после, кад нам се пружи прилика чинићемо неке измене, а временом ћемо дотерати сву кућу по твојем укусу.

— Ђилда је волела свог мужа, стога не рече више ништа но уздахнувши само, преда се својој судбини.

Било је још нешто, што се Ђилди никако није свидело: околина и народ међу којим је морала живети; а највише обичаји.

Можете себи замислити, како јој је било, када је прво јутро изашавши у 10 сати из своје собе, упита госпођа Изабела: да није ваљда болесна кад тако доцкан устаје.

Други пут, када је у свечаном оделу пошла у шетњу, свекрва опет примети, да овде није обичај у тако свечаном оделу ићи радним даном, само о празницима или кад пред великом кафаном свира музика.

Сирота Ђилда, није знала како да је прође време, тако јој досадно беше. Муж је по читав дан у свилари надзиравао, одакле се у вече касно враћао.

У кући се рђаво осећала у друштву госпође Изабеле, која је свакојаке послове измишљавала само да је оптерети, да крпи хаљине, глача бело рубље, доведе у ред орман са робом, да пази на слуге да не бадавадишу, да издаје наредбе млађима и т. д. све послови, који јој у највећој мери досадни беху; који пут изађе на улицу, но и то јој досади; да чини посете није волела, јер је не занимаху ондашњи разговори; једино разонођење имала је у својој пријатељици из Милана, која је у истом месту била удата, која је исто тако несретна била, исто тако незадовољна са својом околином.

— Толике сате проводи код своје пријатељице, а на кућевне послове и не мисли баш као да је се и не тичу; ти мораш њу опоменути, па и корети, јер иначе ово сигурној пропасти води — говорила је госпођа Изабела.

— Представи себи, — настави она — што ја уштедим за месец дана, она потроши за један дан, не привређује кући ништа, устаје у подне, већи јој је посао кад чита какав роман, или највећи кад извезе на платну који цветић, ако хоће два-три корака да учини, требају јој каруца, ако купује, узима што је најскупље; при куповини све даје, ма коју цену искали, живи као кнегиња, као да је Бог зна колики мираз донела.

Син је блажио своју матер, доказујући, да су они грдан иметак стекли, па кад су већ толико имућни, не морају више стиснуто живети, имају из чега трошити, поред оваких изда- така ипак могу напредовати.

На то не знаде брзо ништа одвратити стога се удали гунђајући: да, кад те је жена занела, тако, да нити чујеш нити видиш својим ушима и очима, већ њеним; затим је проклињала у себи и онај час, када је њен син први пут отишао у Милано, да баш њу види и узме, као да овде није могао наћи добру девојку па и са лепим миразом, те ове не би вечито спомињале, Милано, и не би гледале са неке висине на све, што је око њих.

— Када је затим са женом на само био, морао је слушати тужбе и јадиковања на своју матер, тако, да сиромаш није знао како ће изравнати несугласице између своје жене и матере, пре него што би избило у отворену свађу, која би за дуго време нарушила кућевни мир.

Он је јако волио и поштовао своју матер, знао је, да има неке слабости, но мислио је, да јој с' обзиром на њену старост треба праштати. Што се тиче жене, волио је и њу свим срцем супрушке љубави, једио се, и тешко му беше, што је види несретну, али је ипак молио, да угађа његовој матери.

— Мати ми је — рекао би често — угоди јој, мени за љубав.

— Ђилда је доброг срца била, и занета више пута се искрено трудила да угоди свекрви, али јој ова даваше тада толико посла, да није била у стању да сврши; за један исти дан да пошије све чаршаве, искрпи кошуље, да пере и глача и толико других послова, те барем да је признавала толику добру вољу, него је још замерала у сваком послу, да је поруб на чаршаву неједнак, да слушкиња боље глача бело рубље, да не зна ни обична јела скувати, и да уопште нема искуства у домазлуку. Једног вечера тако се уморила од силног рада да се разболе, и кад је муж дошао кући бризне у плач јадајући се, да овако више не може издржати.

— Он је мирио и тешио, али поред свега тога жена му се озбиљно разболи; које од јада које пак од силног рада, којем у родитељској кући не беше навикнута. Дозове и лекара, који установи, да се Ђилда од умора и живчане слабости разболела, и препоручи купке за одмор и јачање.

Мати тек тада нападне сина: да, код њега жена ради шта хоће, да се она претвара да је болесна, да је то све удешено са лекарем, да ја распикућа.

Шта! да јој сна у купке иде! но, такв

чуда још није доживила у својој кући; ево данас-сутра већ је у шездесетој па још купке никад није требала, а где она млада, па измишљава свашта само да троши и расипа; јер купке су само за оне установљене, који имају новаца за расипање, за грофове и бароне, или боље рећи за лењштине и беспослене — говорила је са дубоким уверењем свом сину.

Госпођа Изабела је многе ствари једнострано схваћала, но доста је разумљиво зашто? Рођена беше у сиротињи, стога од малена није знала за велике потребе. Када се удала, муж је тек течанјем времена од малог дућанца развио велику трговину, а пред смрт купи свилару и велико пољско имање. После мужевљеве смрти син јој преузме сву економију, коју тако развије, да су их убрајали међу прве поседнике онога краја. Пошто она већ није мењала свој начин живота, природно је, да је снахин живот сматрала раскошним.

— На супрот томе, Ђилдини родитељи нису имали великог поседа, али су зато сав приход трошили на себе, да што сјајније живе да блистају пред светом. Становали су под најам, али стан им је био у најживљој улици Милана, похађали су позоришта и опере, села, тркалишта и све велике забаве; преко лета су опет живели у изнајмљеној вили на обали језера Комо. Са тако различитим животом и идејама лако је појмити, зашто се свекрва са снахом ни у чему не моглоше сложити; цео дан стајашу у препирци, више пута и због маленкости тако, да им је породични живот лично паклу.

— Једног дана, рећи ће Ђилда свекрви за неки мали издатак: на такве ситнице се код нас у Милану и не гледа.

Да — одговори заједљиво свекрва — код вас велика ватра гори за мало печење, а ми овде имамо печења и без велике ватре.

— Имала сам ја печења и у родитељској кући, мислите, да сам се ја удала из нужде или дешперата!?

Ах! не варам се ја, одговори пакосно свекрва — ви сте живели као онај извесни гроф, к ји је имао сјајну титулу и грб а у цецу ни паре. Знам ја сву голотињу вашу, имам ја у свему искуства, многе су ми ствари у малом прсту, мене нико не може обманути, познајем ја добро голе варошане.

— Како је Ђилда осетила, да јој свекрва а родитеље почиње вређати, свом жестином од-

врати увреду, на коју наравно свекрва није могла остати дужна. Из овога се изроди таква свађа, да је Ђилда услед тога изјавила своме мужу, да овако не може даље живети, него или она или свекрва, тек неко мора ићи из куће.

— Покушавао је, јадник, да измири жену са својом матером, но кад Ђилда не хтеде своју намеру ни по коју цену мењати, он јој одговори: према мојој матери имам великих и светих обавеза, стога ми тако шта немој ни спомњати, а теби ако није по вољи, можеш ићи.

Добро, кад неће она, ја ћу.

Од бола, који је тада у срцу осећао, тако му тешко беше, да се брзо уклони у побочну собу, да Ђилда не примети сузе, које су му све врцале из очију.

Кад Ђилда остаде сама, поче купити своје ствари у завежљаје, и спремати путничке сандуке; но, како јој беше? Гушила се у сузама од туге и очајања. Истина, осећала је више пута жудњу за родитељском кућом, оплакала је ту не једанпут, али је и то осећала, да би још више плакала за мужем, јер га је свим срцем љубила и поштовала. Услед тога се у овом часу врло несретном сматрала, као да се не од мужа него од живота раставља; но мислила је даље — какав је и он муж, кад је не хтеде са више речи заустављати, већ је одмах отпушта као слушкињу, претпостављајући јој свекрву.

Не, по сто пута не, није заслужно, да га толико волим; и настави даље спремање.

Муж, који није веровао, да ће жена тако озбиљно схватити његове речи, чувши отварање и затварање путничких сандука, горко се кајао што је онако неразмисљено добадио жени, да може ићи.

Ђилда није то заслужила од њега, ма да је, истина, мало размажена била, али је зато ипак добра и њему одана.

Госпођа Изабела је на лицу синовљевом читала, шта се између њих морало догодити, те се већ и она дала у бригу, како би спречила даљу бруку.

Шта! Наопако! да јој сна остави сина? то не може бити, то не сме бити.

Преметајући у мислима сав досадашњи њихов живот, оцењујући у појединим случајевима свој поступак према њој, поче и сама осећати неко незадовољство са собом. Признаде у себи, да је и сувише строга била према снахи. Почела је увиђати, да је према обичним људским слабо

стима одвећ неспошљива била. Кајала се што је јединцу своме толико непријатности проузроковала. Очајно је помишљала на лек, који би даље зло спречио. Не, нека сву нашу тековину упропасти, ипак је не могу пустити да оде. Како би он без ње несретан био! А несрећу мога сина не би могла ни сама преживети; напослетку је до тог уверења дошла, да срећу и задовољство не опредељује само богатство. Похита сину.

Реци ми, је ли то све због мене било?

— Не, није због тебе, нико није крив; то је моја несрећа; знаш она је доста раздражљива... нервозна... па видиш... није могла већ трпети...

— Доста — прекиде га — немој околиштити, видим ја ко је крив, знам све како је, него иди и задржи је, реци јој да ћу ја изаћи из куће. Видиш, стара сам израђена, па је боље за мене да живим у миру, ето имамо пољско имање, тамо ћу од данас живети, а радоваћу се, кад ме вас двоје посетите, само нека сте ви сретни.

Иди, реци јој, задржи је.

Хвала мама на вашој доброти, али то никад не може бити да ви идете.

— Али је то моја воља?

— Ја ипак не би пристао на то.

Доста, говорићемо још о томе. Сад иди и реци јој, да остане. Сирота ко зна како пати, а мора јој бити тешко, јер те љуби и поштује, јесте, ја сам уверена, да те љуби, иди утеши је;

Кад је отишао жени, није знао како да почне, те ће рећи: Ђилда је ли, зар ме остављаш, дакле не волиш ме?

— Па ти мене шаљеш! одговори она јецајући.

Ја? теби се чини! јесте, кад ти од мене немогуће захтеваш; али чујеш, ходи овамо, — затим је ухвати за руку и привуче наслоњачи седнувши до ње.

Замисли себе у мом положају! како бих могао матер своју отерати из куће, матер, која ме је родила и однеговала, са љубављу и осећајем које само матере могу имати, којој сам ја живот и свет! Да њу искључим из своје околине значило би, да јој век прекраћујем, а то сигурно не желиш.

Како бих желела? одговори гушећи се у сузама.

Реци дакле, — зар би ти могла мене оставити, не би те срце болело за мном?

Кад бих знала, да се неће сутра поновити оно, што је данас било?

Ти за мене не мариш!

Не мариш? а знаш ли, да без тебе не би ни живети могла.

Па кад мене волиш, што теби и моју матер волела.

— Како је не бих волела, кад је твоја.

Дакле нећеш ићи — рече радосно и пољуби је.

Нека буде тако, остаћу, докле год ме твоја мати устрпи.

Ако желиш, мати ће отићи?

Не, нећу да иде, сирота! Како би јој тешко било да сама живи, особито у тим годинама.

* * *

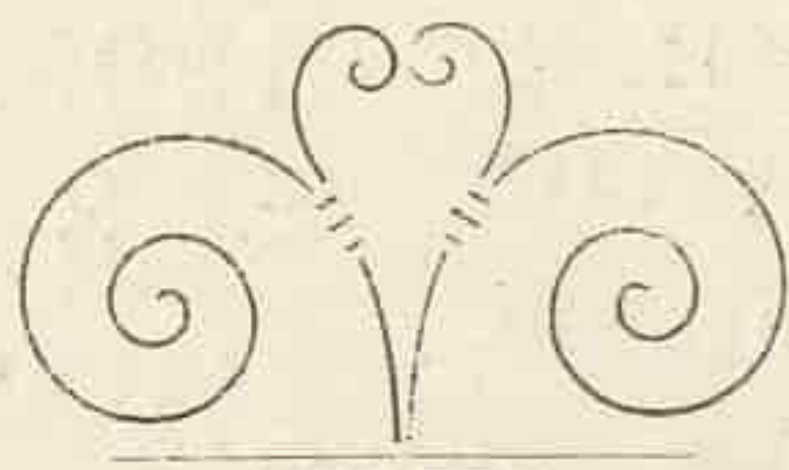
Прошло је већ неколико месеци од дана, кад је Ђилда хтела мужа да остави. Па би ли веровали? Сада је сасвим задовољна у малој варошици, са околином, обичајима па и са свекрвом. Заволела је и кућевне послове; сада је свекрва више пута кори, што толико ради; немој шити — рећи ће јој често —, зато су машине, да човек себи живот олакша, — немој кварити очи; када би Ђилда куда пошла, рекла би јој: куда ћеш пешке, да зашто су нам каруца, што би се патила, кад нам је Бог дао и ту удобност.

Слагале се у свему; нико не би познао ону од пре неколико месеци цандрљиву свекрву и размажену снаху.

У последње време имали су особито мио предмет за разговор: о бѣби, коју ће рода кроз који дан донети.

Госпођа Изабела је већ спремила све, што је нужно за дочек тако милог госта; кошуљице, колевка и сва опрема тако је лепа и скупоцена, да је се не би ни какав принц стидео.

Ђилда се није више тужала на дуго време, а једном приликом рече свекрви, да се много удобније живи у провинцији, него у великој вароши.....

Рад добротворних задруга Српкиња.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју *одборску седницу* 1. (14.) јула о. г. под председништвом своје начелнице Јулке *Радовановићке*, у којој је прочитано решење мес. школ. одбора, да се задрузи ускраћује прибирање месечних уплата од имућније деце, која полазе забавиште, поводом којим је решио одбор, да пријави месном школ. одбору, да одустаје од сваке бригае око забавишта и моли месни школ. одбор да пријави општинц, да од 1. септем. о. г. по нов. к. прими целокупно издржавање забавишта у своје руке, а задрузи да врати утрошени новац на преоправку општинског магацина у св. николајевској порти за забавиште. — Узео се на знање позив »Доброг Срца« на скупштину и управе осн. нар. школа на годишње испите. Тако исто и позив Браће Димића из Београда о подигнутој фабрици цигуре.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју *одборску седницу* 10. (23.) јула о. г. под председништвом своје начелнице г-ђе Јулке *Радовановићке*, у којој се прочитало решење црквеног одбора овдашње срп. православне црквене општине, којим изјављује, да прима на себе од 1. септембра о. г. сву бригу око издржавања овдашњег срп. православног забавишта, али уједно моли, да задруга одустане од свога захтева, да јој се накнади издатак око оправке зграде за исто забавиште. — Изложити општини, да је задруга учинила тај издатак на молбу општине под условом, да јој се на шест година дана остави слободно прикупљање месечних уплата од имућније деце по 1 К месечно; али задруга ипак предаје општини с 1. септембром о. г. забавиште, а питање о накнади оставља општини да реши како за добро и праведно нађе. Према томе умољава се начелница и старатељка, г-ђа Катица Меанџићка, да саставе са забавиљом Кат. Максимовићевом списак намештаја и учила који ће се предати у општинску својину и умолити цркв. одбор, да од 1. септембра о. г. прими на себе плаћање забавиље и њене помоћнице, као и остале потребе за тај завод. На молбу друштва »Привредника« из Загреба прима се задруга, да води бригу и надзор над оном женском децом, коју он буде намештао овде у Нов. Саду. — Прочитана је захвала питомице Јованке Јоцкове, одавде,

изучене ученице рада, на дарованој јој питиори. — Упражњено једно место за питомицу учитељске приправнице издато је свршеној ученици срп. више девој. школе овдашње Марији Летићевој и дата је потпора од 20 К у име путна трошка свршеним ученицама срп. више девој. школе Емилији Михајловићевој и Марији Девичерској за даље студирање. Узет је на знање и одобрење извештај перовође друштвеног, да је »Споменица« од 25 годишњем раду ове задруге готова, да је изишла из штампе у 500 примерака, од којих је 100 комада повезано у дивот корице са позлаћеним странама књиге а осталих 400 К у меким корицама са позлатом. Књига је изнела $8\frac{3}{4}$ штампана табака, зашто је плаћено издавачкој штампарији Браће М. Поповића, по утврђеној погодби 500 круна. Овом приликом је наређено, да се издања у дивот корице разашљу оностраним Добротворним задругама, високодостојницима црквеним, одборницама и почасним чланицама, Кнегињи Јелени Карађорђевићевој и Милени Књагињи црногорској, а остали да се раздаду чланицама наше задруге, листовима и другим заслужнијим особама. Извршење овога поверава се перовођи А. Варађанину.

Темишвар.

Српска женска добротворна задруга у Темишвару одржала је своју главну скупштину 1. (14.) јулија о. г.

Према извештају тајниковом имала је задруга до тога дана свега 11 почасних чланова и 1 члана покровитеља. Редовних чланова имала је задруга 86. До тога дана изгубила је које сеобом које оставком четири члана: Катарину Чермак, Нелу Димитријевић, Драгу Лацков, Ленку Сујић и смрћу једнога члана: пок. Митру Марковићку.

Нових чланова придобила је петнаест и то г-ђе: Марија Цижански, Даница Мађарева, Роза Стајић, Софија Павловић, Анка Радић, Даринка Унтерајнер, Сидонија Марковић, Катица Стевановић, Аница Вујић, Катинка Јеремић, Марија Мапојловић, Ана Дудин, Марија Марковић, Ј. Радић и М. Јовановић.

Међу редовним члановима плаћало је у години 1905. годишњег прилога по 20 К — 3 члана, по 8 К — 2 члана, по 6 К — 2 члана, остали сви по 4 К.

Од 13. (26.) марта 1905. до данашњега дана, држала је задруга 3 скупштинске и 10 одборских седница и решила је око 80 предмета, који се односе ли на поделу милостиње, оверење нових чланова, прегледање рачуна и др.

И ове године приредила је задруга 9. (22.) марта свечан парастос умрлим својим члановима при којему је изволео чинодејствовати почасни члан ове задруге, преч. г. Јован Новаковић прота темишварски. При истом парастосу изволео је присуствовати и преосвећ. госп. др. Георгије Летић, епископ.

На потпору сиротиње утрошила је задруга 266 К. Помагала је ђаке сталном месечном припомоћи: Косту Фаркеска, Виду Пантелић (6 К) и Марију Николајевић (4 К).

Одредила је прилог у епархијски фонд од 250 К, те је прву рату од 50 К у год. 1905. исплатила.

Друштву «Слога» за потпору новосадске српске гимназије даровала је 50 К. На споменик пок. Тодора Радичевића дала је 20 К, као уздарје за припослан клин за заставу срп. певачког друштва у Бањалуци 10 К.

На одевање месне српске школске деце потрошила је 349 К. Ово последње добротинство мора се нарочито истаћи, јер одевање сиромашне српске, за школу способне деце, не чини задруга само дело милосрђа, него служи и српским националним сврхама, јер навраћа српску сиротињску децу у српску школу, у којој ће им се српски национални осећај пробудити и учврстити. Тако ће се од њих начинити свесни чланови нашега народа, а без српске школе изгубили би се на сваки начин у туђинштини.

Поводом овога нашега признања може когод рђаво помислити о националној свести наше српске сиротиње, али ако је у Кикинди и Новом Саду друкчије, нека се отуда на нас не бацају каменом.

Загребачком српском женском интернату, приправничком српском алумнеуму у Сомбору и Привреднику у Загребу даровала је по 20 К.

Држала је лист «Женски Свет».

Добро дело учинила је задруга, кад је приредила бадње вече за месне шегрте Привредникове. На ту цел утрошила је 60 К из своје благајнице, а госпође даривале су децу: колачима, јабукама, орасима, слаткишима, чарапама, рукавицама, шаловима и другим оделом. Бадње вече приређено је било у фабричкој и у градској српској школи у присуству многобројнога и отменога

српскога грађанства. Шегртићи из Лике, Срема, Херцеговине, Босне и краљевине Србије и других земаља у којима Срби живе, вођени су том приликом и преосвећеном епископу др. Георгију Летићу, који их је очински посаветовао. Свако је морао уживати у радости и весељу те крпке и здраве српске деце.

Тежак удар задесио је ову задругу оставком њене поштоване и многозаслужне председнице гђе Јулке Димитријевићке, која је на ту оставку приморана била, јер је намеравала да због болести уваженога супруга јој на дуже време из места оде и блаже поднебље потражи. Дирљив је био опроштај гђе председнице од чланова одбора, који су сузним очима саслушали вест о сеоби своје миле председнице. Ну добри је удес хтео, да се гђа Јулка Димитријевићка опет повратила својој домаји, те се ова задруга нада, да ће гђа Димитријевићка и на даље поклонити своје интересовање овој задрузи.

Место председнице није било до данас попуњено. На упражњено место подпредседнице изабрана је била гђа Катина Ненадовићка, а след њене оставке на том часништву изабрана је била за подпредседницу гђа Даница Лотић, која је до данас вредно и заузимљиво отправљала своје дужности.

Одбор је покушавао, да у минулој години приреди забаву, али је одржање забаве одложио за ускршње месојеђе у год. 1907., када намерава, да приреди забаву у већем стилу.

Од чланарине утекло је у год. 1905. свега 360 К.

Српска црквена градска општина даривала је и ове године задругу са потпором од 100 К, српска црквена општина у Фабрици са 50 К, а овдашња «Рафинерија» са 20 К — на чему им се и овом приликом изриче благодарност.

По задругиним рачунима било је у години 1905. укупно:

Примање	2115·13 К
Издавање	2032·99 К
Сувишак	<u>82·14 К</u>

Стање штедионичких улога било је крајем 1905. свега 2402·38 К.

Велика су добротинства, којима се наш славни град подичити може, многима хиљадама потпомажу месне наше српске црквене општине, српске културне установе и српску сиротињу, познато је на

далеко „златно срце“ нашега лепога града и његовога дарежљивогa грађанства.

У том красном снлету добротинства, смеран али достојан је цвет и наша српска женска добротворна задруга, која је данас навршила шесту годину свога опстанка.

На крају овога извештаја препоручио је управни одбор скупштини, да и на даље одржи ову лепу српску тековину, као знак слоге и племенитости овдашњих српских госпођа.

Прорачун задругин за год. 1906. утврдила је скупштина овако:

П Р И М А Њ Е:

1.) Чланарина	370 К
2.) Ванредни приход	200 К
Свега	570 К

И З Д А В А Њ Е:

1.) Одело школске деце	400 К
2.) Привреднику	20 К
3.) Епарх. фонду (П. рата)	50 К
4.) За учитељску приправницу	100 К
Свега	570 К

Рачуне задругине за год. 1905. прегледала је и одобрила скупштина, и дала је благајници опросницу.

Даље је скупштина одредила 100 К за потпору једне учитељске приправнице у Сомбору, која

ће се потпора давати за четири године почињући са школском годином 1906/7. Преосвећени г. епископ др. Георгије Летић у својој очинској бризи о српским школама темишварске епархије, позвао је био ову задругу, месце срп. прав. црквене општине као и оближњу српску цркв. општину у Мехали, да заједничким средствима креирају једну или више стипендија за учитељске приправнике. Горњим чином се ова задруга тој родољубивој затки одазвала, те је уједно изаслала чланове своје гђе: Даницу Лотић и Марију Долга, да са горњим општинама о распису стечаја преговарају и при избору питомаца учествују.

Скупштина је у данашњој седници својој једнодушно изабрала своје многозаслужне чланове г-ђе: Јулку Димитријевићку и Будимку Штумфол за почастне председнице.

За председницу изабрала је г-ђу Меланију Јанковићку, за подпредседницу Даницу Лотић. У управни одбор изабране су г-ђе: Марија Новковић, Даница Белеслијин, Марија Црњански, Даринка Унтерајнер, Будимка Штумфол, Мила Терзин, Марија Јовановић, Катица Ненадовић, Марија Поповић, Вида Јовановић, Христина Живановић, Катица Долга, Јелена Арсеновић, Јулијана Димитријевић, Зорка Сандић, Марика Лазаревић, Евелина Лазић, Сидонија Марковић, Марија Нађ, Милица Клајован. За благајничарку изабрана је г-ђа Софија Берић, а за перовођу Душан Берић.

Нови професори. Патронат новосадске срп. вел. гимназије изабрао је за професора класичне филологије г. *Душана Радића*, професора сомборске српске учитељске школе и бившег перовођу тамошње Добротворне Задруге Српкиња, а за филозофију и немачки језик г. *Бошка Петровића*, свршеног богослова и испитаног професора, досадањег професора дол. тузланске вел. гимназије. Честитамо!

Учитељи добротвори. У Панчеву има два умировљена српска народна учитеља, који су и поред своје малене плате били кадри да оставе по коју белу пару за црне дане, а то су *Сава Пешковић* са својом супругом *Милицом* и *Велко*

Констаншиновић, са својом супругом *Анком*. Богу је угодно било, да лиши ову двојицу сопственог порода; и за то су они, као добри и истинити синови свога народа пригрлили к срцу своје децу оне општине, којој су и сами служили пуних 40 година. Видели су, да су државне власти притисли, да загуше Панчево духом несрпским, те је још једино српска виша девојачка школа ту, која задржава, да се тај конопац не стегне толико, да утамани биће народне просвете, па су обојица са својим тешко заштеђеним парама похитали тој школи у помоћ, да је одрже у њеном задатку и позиву, те је сваки од њих даровао по 10.000 К. на фонд те

школе. То је тако лепо и племенито, да заслужује опште наше народно признање; оно је толико обрадовало нас, који и сами радимо на помагању народа нашег, да им обојима а особито нашем врлом скупљачу, Вељку Константиновићу и његовој честитој супрузи Анки морали узвикнути: Живели!

Српско црквено немачко друштво у Вел. Бечкереку осветиће своју заставу о вел. Госпојини 15. (28.) авг. о. г. Чин освећења извршиће сам епископ темишварски Њег. Високопреосвештенство г. Георгије *Лешкић*. Многи се из околине спремају, да увеличају ову прославу.

Учитељско Удружење у Србији молило је редакцију нашега листа, да објави свима српским учитељима, који желе 6-ог августа о. г. доћи у Београд на конгрес, да се јаве до 25-ог о. месеца по ст. к. Главном Одбору Учитељског Удружења у Београду, као и то дали ће лађом или жељезницом, доћи а то је удружењу потребно знати због распореда по становима. Молимо дакле господу учитеље и учитељице, да учине то горњем Удружењу, јер се само на тај начин може постићи тачан и уредан распоред. Надамо се, да ће се онострано учитељство у лепом броју одазвати својој браћи.

Високо признање. *Пахер и Кисић* из Мостара послали су цару немачком своје издање: „Православно црквено право“ од дра Никодима Милаша. Цар је примио дело и послао им путем свог отправника захвалу у овим речма: »Вашој благородности част ми је најпонижније саопштити, да је Њег. Величанство цар и краљ, мој најмилоствивији Господар, благоизволио примити послати му примерак дела „Православно црквено право“, које је изишло у Вашем издању, и уједно наредити, да се Вашој благородности изрази превишња захвала на љубазној пажњи.

Особито ме весели, да ову превишњу заповест извршим. Царско-немачки отправник послова. Шверин с. р.

Нов српски правосл. епископ. На место упокојеног Гераима Петрановића, епископа бококоторског именован је за епископа бококоторске епархије заслужни и обљубљени архимандрит и професор задарске богословије г. *Досишије Јовић*. Честитамо њему и епархији на том добиту.

Прослава. Наш вредни учитељ велико сентмиклушки г. *Штеван Нађвински* прославиће о Вел. Госпојини о. г. своју 25-годишњицу учитељске службе. Честитамо!

Ново одликовање гђе Савке Суботићке. Руски цар Никола II. одликовао је нашу заслужну Српкињу, г-ђу Савку Суботићку, за учињене услуге руским рањеницима у последњем руско-јапанском рату са знаком „Краснога Крста“ („Црвеног Крста“). Честитамо!

Сомборски добротвор. Сомборско српско православно гробље постало је тескобно и да се кости старих не морају делити од својих потомака, поклонно је угледни грађанин и родољуб сомборски г. *Штеван Коњовић* својих 14 јутара ораће земље поред гробља, да се тамо прошири српско православно гробље. То земљиште вреди данас 30.000 К, али је он с тим учинио велику услугу својој општини и своме грађанству. Бог га поживео.

Добротворна Задруга Српкиња у Сан-Франциско, како нам саопштава америкашки лист „Српска Независност“, што излази у Окланду, није претрпела никакве штете од скорашњег потреса у Сан-Франциску. Задруга се већ прикупила и отпочеће поново свој благодетни задатак. Бог је био добар, па је сачувао Србе и Српкиње у том потресу, те није ни један српски живот уништен. Ми се томе радујемо и Богу захваљујемо.

Верени и венчани. Г-ђица *Олга Љубишина* из Новог Сада, ћерка удове Софије Љубише, одборкиње Добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, верила се с г. *Алексом Лазикем*, шефом жељезничке радионице и ложнице у Мостару а родом из Земуна.

Г-ђица *Јованка Штерио*, ћерка негдашњег трговца и чиновника централног кредитног завода у Новом Саду Стерис, верила се с г. *Леом Најманом* из Њујорка у Америци.

Честитамо!

Сјајна забава. Почетком августа месеца о. г. спрема се на *Цетињу сјајна забава* у корист подизања болнице за сиромашну децу. На челу тог покрета стало је Њено Височанство, престолонаследница *Милица*, а у одбор су ушле госпође из највиших кругова цетињске публике.

На забави ће бити приређена лутрија са 120 добитака, а предмети лутрије биће добровољни прилози цетињских госпођа и госпођа из унутрашњости. Дарови ће се слати на саму покровитељицу Њ. Кр. Височан. Ђвагињу *Милицу*.

Пиротски ћилимови. На овогодишњој изложби у Букурешту биле су изложене само мустре пиротских ћилимова и привукле су на

себе необично велику пажњу. За њих се много заинтересовала сама румунска краљица, па и остала румунска аристократија и надамо се, да ће ти српски ћилимови стећи и тамо међу Румунима својих купаца. Да их је било на изложби, они би зацело и распродани били.

ЧИТУЉА.

† **Мита Форовић**, бивши капетан на првим лађама, „Срећку“, „Напретку“ и „Мачви“, које су пловиле по Дунаву и Сави док нису пошле по дољним крајевима, возио је он бесплатно многе Србе ђаке у Пешту. Први је пребродио Купу од Сиска до Гор. Карловца. Умро је у Варјашу у Банату у дубокој старости својој. Лака му била црна земља!

† **Славко Атанацковић**, беше увек од I. до VIII. разреда срп. вел. гимназије у Новом Саду одличан ђак и кад је свршио тако лепо и с примерним владањем средњу школу, уграби га јула месеца о. г. у 19. години немила смрт из средине другова и наставника, који су га жарко волели и љубили. Он је учитељско дете из Новог Села, у Банату. Изгубио је рано и оца и мајку те га је брат Влајко Атанацковић, учитељ, неговао и школовао. Лака му црна земља била!

† **Владимир С. Трифковић**. Одлични свештеник и управитељ сарајевског протопопијата г. Стева Трифковић изгубио је 21. јула о. г. свог јединца сина *Владимира*, филозофа IV. године после дуге и тешке болести у 24. години

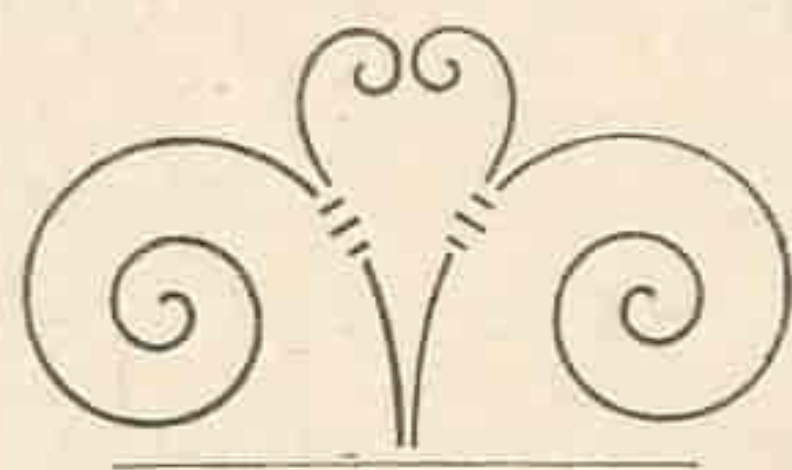
живота. Тешко ожалостеним родитељима изјављујемо наше саучешће, а покојнику нека је вечна памет!

† **Стеван Дамјановић**, велепоседник у Иригу, председник тамошње српске штедионице, угледан грађанин и трговац, упокојио се 6. јула о. г. у 66. години после кратке болести. Живео је мудро, радио много, штедио је паметно, те је дошао до лепа имања и угледа у народу. Бог да му душу прости!

† **Прота Адам Муждека**, из Гор. Карловца преминуо је 3. јула о. г. у 57. год. живота. Био је професор и катихета на тамошњој вел. реалној гимназији. Син му је коровођа био оним универзитетлијама загребачким, што су овог лета тако леп успех пожњели својом песмом. Имао је шест синова и две кћери. Нека је покој души његовој!

† **Катарина Анастасијевић**. Добра сестра г. Мише Анастасијевића, кр. јавног бележника у Винковцима, Јованке уд. Грујић, Марије Гаванске и Олге Кнежевићке, генералице и чланице овдашње Добротворне Задруге Српкиња *Катарина Анастасијевића*, упокојила се 29. јула (11. авг.) о. г. у 53. години живота. Вечан јој спомен!

† **Драгош Татић**, првенац Милутина Татића адвоката из Београда и супруге му Иване Татић рођ. Гостовић, а праунук г-ђе Нане дра Ђ. Патошевића из Новог Сада, упокојио се на Павлов дан о. г. у својој петој години живота. Дете беше необично лепо, живахио и трезвено, те у толико јаче ојади своје родитеље и осталу својту. Делимо тугу ојађених родитеља, прабабе, мајке и деде, а Бога молимо да малом Драгошу даде рајске насладе.

БЕЛЕШКЕ.

ПРОСВЕТА.

Црна Гора. Навршила се година дана, како се на Цетињу отворила прва женска радничка школа у Црној Гори. Школу је подигла Кнегиња *Јоланда*, прва унука Књаза Николе. Над школом је водила бригу Књагињица *Ксенија*, управљала је њоме г-ђа *Зорка Ковачевић*, а стручну наставу је вршила г-ђа Видна *Мемедовићка*. Школу је походило 20 ученица и то: 14 из вароши, а 6 из околине. Све су ученице добијале одело и ручак, а оне из околине стан и потпуну храну. Уз испит, који је одржан 28. јуна о. г.,

била је приређена и изложба израђених радова исте школе, коју су посетили Књагиња Милица и Наталија, књагињице: Ксенија и Вјера и Књаз Мирко а и велики број осталих угледних госпођа и госпође са Цетиња. Испит и радови ове школе задовољили су у пуној мери високе госте и краљица Јелена послала је на дар свакој ученици по 20 К., а две су ученице награђене и од Књагиње Ммилице свака са 20 К., које су однеле у двор купљене радове, а књагиња Наталија почастила је ученице са слаткостима. Радови су сви распродати и приход од њих донео је 1500 К.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

Главни школски надзорник. Срби из Угарске, Хрватске и Славоније имају своју црквено-школску самоуправу (автономију). Прошле 1905. год. добили су то и Срби из Босне и Херцеговине, те су и они на законским основима поставили своје црквене и школске власти. У најповије доба поставио је „велики Управни и Просвјетни Савјет“ у Сарајеву за главног надзорника својих автономних народних школа вреног учитеља сарајевске српске више девојачке школе, г. *Војислава Барића*, од кога се онај народ и ми многома надамо, а познавајући његову лепу способност и велику љубав према школи и њеном напретку с пуном надом очекујемо да ће и у том крају нашег народа, које је дугогодишњим народним и политичним борбама запарложено синутти лепши дани просвети народној.

РАЗНО.

Минђуше (обоци, ређине, ринчице).* Важна особина човечје душе је тежња за допадањем. То је моћан покретач многим нашим радњама и извор многих добрих дела. Истачи се ма којом телесном и душевном особином, и на тај начин изазвати интересовање и допадање — то је жеља многих људи.

Тежња за допадањем истиче се највише у неговању телесне лепоте, а како је природа баш жени дала у тој лепоти моћно оружје за борбу живота, то је, по правилу, разумевање и укус за лепим најбоље развијен код женскиња. Полазећи опет са гледишта, да осећај за лепим и жеља за допадањем много помажу и личном усавршењу, мора се признати, да ту особину женскиња не треба осуђивати. Само им ваља пажњу на то скретати, да се лепота тела огледа једино у сразмери појединих делова и правилној радњи појединих органа његових. Једном речи: лепота и здравље поклапају се, т. ј. само оно тело може бити лепо, које је здраво. То ваља сваки да зна, па да своју тежњу за улепшавањем тела подеси према овом основном начелу и захтеву. Обавештењем народа у томе правцу постигла би се, без сумње, недогледна корист и са здравственог и са економног гледишта.

У украсе и наките, којима се нарочито наше женске службе, да, било поједине недостатке своје природне лепоте надокнаде и ублаже, било да своју телесну лепоту и драж што видније и јаче истакну, рачунају се готово на првом месту минђуше (обоци). То је први украс женскиња — управо одлика њихова — и ако има баш и наших српских), крајева, где их и мушкарци посе. Њима су се китили, а и данас се ките, племена на врло ниском степену културнога

*) О овом истом предмету писао д-р М. Јовановић-Батут у „Здрављу“ још г. 1882.

развића, а и народи, који предњаче у цивилизацији. Колико је то оправдано, а у колико се има рачунати у остатак дивљачких обичаја, нећемо за овај мах испитивати, али нам је стало до тога, да ту навику у нашем народу исправимо — бар у толико, како неће шкодити здрављу подмлатка.

У први мах негледа невероватно, да се и минђушама мора здравље пореметити, али је у ствари доиста тако. Сваки лекар знаће вам навести по неколико примера те врсте. Нарочито се јављају такви случајеви непосредно иза бушења или пробадања ушију.

Као што је познато, код нашег народа је обичај, да жене 9. марта — на Младенце — буше уши женској деци. Младенци су у опште празник пролећа, када се земља ослобођава свог снежног покривача а природа почиње да се буди: — да под топлијим зрацима сунца изазива и развија нов, бујнији живот. У то доба, дакле све боље успева; све напредује: па није чудо, што наш свет верује, да ће и бушење ушију деца лакше претрпети и боље поднети.

Бушење ушију врши се код нас искључиво у меком, меснатом делу ушне шкољке — у т. з. ушној ресици или ухореси. То место је најзгодније за украс, а подесно је и с тога, што је у њему мало крвних судова и живаца, те повређени део нити много крвави, нити јако боли. Пробада се обично дебелом шиваћом иглом, а да пробод (канал) не би нарастао, провлачи се кроза њ памучан, ланен, свилен или вунен конач, вунца, овчја длака, чекиња, жица (сребрна) и т. д.

По себи се разуме, да наше жене при тој операцији нису баш пажљиве и обазриве. Често употребе стару, зарђалу и већ толико пута употребљену иглу; узму нечисте и загађене конце или длаке; а и ушну шкољку не проперу, него је боду онако прљаву, блатњаву и пуну свакојаке нечистоће. На тај начин може се десити, а често и дешава, да један (ма и најмањи) део нечистоће у рану доспе. С њоме по гдекада продре до повреде и која клица болести, те изазове кад блажије кад озбиљније појаве (оток, црвенило, бол, гојење красте). Гдекада се деси, да клица или отров нечистоте кроз свежу (пресну) рану доспе и у крв, те се онда разнесе по целом телу, и изазове најозбиљније болести, н. пр. тровање крви, црвени ветар, склопце (тетан), вренгу и т. д.

Да такви случајеви нису баш ретки — нарочито код нас — показаше неколико примера из моје скорашње праксе. После 9. марта о. г. позову ме у кућу неког отреситог сељака. Ту заткнем три женска чељадета, где леже у јакој ватруштипи и бунилу. Глава, лице и ушне шкољке надуване, отеке, местимице црвене — све знаци црвеног ветра, изазвани бушењем ушију 9. марта и увлачењем смрдљиве и нечисте овчје длаке. — У другој једној кући девојчица пати од неких краста испод ушне шкољке. Није јој

помогао никакав лек, и тек кад је на мој одлучан захтев мати детиња извукла из ушију дугачак, вунени конач, красте су зацелиле. — Сећам се једног примера из времена мога школовања, који спада амо. У болницу је дошла нека жена ради операције неког великог израштаја ушне шкољке. Наставник нам је објашњавао, како је тај израштај изазван тешким и нечистим обоцима.

Да би се све ово избегло, најпоузданије би било, кад се минђуше не би никако носиле. Потребне нису, а ако је до украса, имају женскиње стотину других начина, да се ките и красе, и не морају баш уши бушити као оно дивљаци — увлачећи карике и брњице у уши, нос и усне... А ко баш неће да остане непробушених ушију, нека се бар постара, да тај посао изврши лекар, који ће знати, како ће се сачувати од свих тих опасности. Где нема лекара при руци, нека се тај посао повери бар каквој трезвенијој, поузданој и чистој особи, а не бабама и врачарама. Чистоћа је у томе најпреча, а да се она постигне, ваља пазити на ово:

1. Ушну шкољку треба добро опрати прокључалом па охлађеном водом и сапуном; неколико пута изапрати је том водом, па је онда чистом сухом крпом избрисати. Добро је иза тога изапрати место, где ће се уности, љутом ракијом или другим којим дезинфекционим средством (карболком, лизолом).

2. Игла мора бити чиста, глатка и сјајна, а нипошто зарђана. Њу ваља претходно (на пламену од свеће или лампе) усидјати (али да се не огари), па онда оставити да се исхлади. Да се не би поново загадила, оставља се на скоро изапану платнену крпу, а при употреби не хвата се прстима за онај део, који ће кроз месо пролазити.

3. Конач треба да је мек, нежан, средње дебљине, а што је најпрече: — да је претходно прокухан. Најбољи је свиден конач (ибришим), а служи добро и вунен. Друге ствари не треба у уши увлачити.

4. Особа, која ухо буши, мора имати чисте руке. Нека их претходно врелом водом и сапуном добро опере.

5. Бушење ушију најбоље је вршити с пролећа и на одраслијој деци (око 10 год.). Мала деца то теже подносе. Наше жене, на против, удевају минђуше деци врло рано. Устежу се, да донесу дете на калемљење, јер се боје убода лекаревих, а радо с нејаком децом иду женама, да им уши буше.

6. Удевени конач ваља чешће померавати да не урaste у рану. Чим почне гнојити, или чим се почне жућкаста течност око ранице скупљати, ваља конач извући.

7. Минђуше треба да су лаке, а онај део њихов, који је у пробушеном уху, нека је златан или сребрн да не може зарђати. Ваља их по гдекада из ушију вадити, па опрати.

8. Дугачке минђуше са шилцима и оштрицама могу околне делове врећати и разрађавити. Њих нарочито нека не носе жене док доје — већ и детета ради.

Д-р Хран. М. Јоксимовић.

КЊИЖЕВНОСТ.

Споменица. Изшла је из штампе *Споменица* 25-годишњег рада Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња, коју је написао њен 25-годишњи перовођа Аркадије Варађанин. Споменица је подељена на пет одсека, у којима је приказан постанак и историјски развитак задруге; — рад на привредном задатку, у коме је изложба женских рукотворина Српкиња из Аустро-Угарске од 1884. г. у свој опширности приказана; — рад покретању и помножавању оваких задруга; — њен рад око прикупљања милодара и њене прославе културног значаја. Књига је изнела 8½ штампаних табака велике осмине, у лепој техничкој изради штампарије Браће М. Поповића, и књиговезачке радње Милана Манојловића овде а издала је сама задруга у 500 примерака, као дар свој који се разасиље свима чланицама те задруге, Добротворним Задругама, Женским Друштвима, књижевним листовима, великодостојницима и осталим заслужним мужевима, а нарочито онима, који за ово друштво имају какве заслуге.

Летопис Матице Српске. Књига 238 свеска IV. за годину 1906.

Уз ову свеску Летописа изашао је бр. 18 Књига Матице Српске „Зборник историјских докумената I. (Како се поступало са српским молбама на двору ћесара австријског последње године живота патријарха Арсенија III. Чарнојевића) од Радослава М. Грујића.

Изашла је с горњом свеском Летописа и 119. свеска „Књиге за народ“: **Уму и Срцу.** Поука за народно просвећивање. Написао Павле Аршинов. I.

Све те књиге добијају чланови Матице Српске бесплатно, чим уплате прву рату од 20 К а могу се добити и у претплати за 6 К годишње. Претплата се шаље непосредно благајни Матице Српске а за Србију прима претплату једино књижара Светислава Цвијановића у Београду. Кнез Михајлова улица.

Књижар београдски С. Б. Цвијановић јавља, да издање **Песам М. Ђурчића**, које је објавио био, није успело по жељи, те се *неће растуривати*.

Споменица о педесетогодишњици свештеничке службе Њег. Светости *Георгија Брањковића*, патријарха српског. Срем. Карловци. Срп. манастирска штампарија са ликом патријарховим. Написао проф. Ђорђе Магарашевић.

Јелена Ђ. Миросављевићка у Новом Саду

има част известити своје поштоване муштерије, да је свој

ЖЕНСКИ МОДНИ САЛОН и ШКОЛУ

за теоретско и практично изучавање кројења и шивења женских хаљина. из свога досадањег стана: Дунавска улица бр. 22. од 1. јула о. г. преселила у Ђурчићку улицу бр. 14. I. спрат, и моли своје поштоване муштерије да јој и даље поклоне своје поверење.

У исто време част ми је упозорити поштоване родитеље, који желе да им женска деца темељно и лако науче и изуче ову вештину теоретски и практично, да сам у моме салону отворила перманентну школу за шематично и практично изучавање вештине кројења и шивења женских хаљина, те стално примам нове ученице сваког дана. У школи и салону говори се српски, мађарски и немачки.

Школарица умерена, а за успех ученица гарантујем.

Јула месеца 1906. у Новом Саду.

1-3

2-5

ШТЕДЊА

ЈЕДИНСТВЕНИ НОВИТЕТИ.

Дичне Српкиње и Словенке! Јављамо вам да се спрема први вагон вове Југословенске цигуре, — у свима кутијама и папирним завојима умешано је $\frac{1}{3}$ праве la Перл кафе, тако да при кувању кафе довољно је половину мање цигуре метати. — Југословенска цигура израђена је из чистог бираног цикоријског корена, — а по стручној хемијској анализи краљ. Србије испитана, и доказано је да је Југословенска цигура јединствена која у себи не садржава никаквих отровних састојака и као таква је и најздравија, укуснија од свих других. — Зато дичне Српкиње и Словенке „помажите своје“ и снабдевајте ваше домове само Југословенском цигуром. Ова цигура може се добити у свима бољим трговинама.

Наручбе за Војводину

прина

Госп. ЈОВАН ТОТОВИЋ

Нови Сад.

Генерално заступство

КОЛОНИЈАЛЕ ДИМИЋ

Београд

пошт. фах 102.

Намењен дар Добротворној Заједници Српкиња К 25. Српском Трговачком Дружењу К 25 — од вагона.

Намењен дар „Прозвети“ К 25 — Друштву „Змај“ К 25 од вагона.

НЕГА ЛИЦА.

(Узето из шведског листа за масажу.)

Није довољно, да неко мисли о себи да је *леп*, него треба радити на томе, да други о нама кажу да смо *лепи* или, да изгледамо *младачки*. А то се сад може лако постићи неговањем нашег лица са прањем *нобилиорног сапуна* а мазањем *нобилиорним кремом*.

Многе су даме наружиле себе и своје лице са *шманком, индером, разним мастима* и помадама. Оне и не мисле, колико је неугодно гледати у таква окречена и умазана лица, па ма како да су то невине ствари, којима се мажу. Зато им саветујем, да се једном окану тога и нека узму ова невина и опробана средства, па ће своје лице далеко боље улепшати без да се на њему опазе трагови какве масти или белила; а ево како ћете поступати:

Умивајте се *млаком водом*, која је загрејана у земљаном суду. Млака вода отвара шупљике на кожи, те се онда лако могу *нобилиорним сапуном* испрати нечистоће из коже. То прање коже треба да се изводи тарањем *грубог ручника* (пешкира), а тим се и кожа прави *свежом, лепо* и *руменом*. Већ првих дана показате вам огледало леп успех. И ја вам то говорим из искуства, јер су ми то признале многе даме.

Покажу ли се на лицу боре, могу се и оне растерати.

Шведском масажом;

а то бива на овај начин:

Загрејте на пећи два повећа и сува ручника, па онда с тим тарите преко бора до два минута с једним па онда с другим. За тим узмите трећи *хладан, мокар*, али добро исцеђен ручник, те и с њим тарите оно место минут два и онда утарите лице *сувим и грубил* ручником. Но то трење удесите тако, да се повлаке вуку све с чела на ниже преко слепих очију.

Кад сте и то учинили, онда натарите лице са мало *нобилор крема*, па и то повлачите све према доле.

Већ за дан два приметите сјајан успех и добићете чисто подмлађено лице, а сва та нега и радња свршава се највише за 15 минута, а толико може валда свака дама жртвовати, да одржи своје лице чисто и нежно.

Нежно се лице лети очува најбоље са црвеним велом и црвеним штитом за сунце. Но ако би се ипак показале на лицу *пеге, бубуљице, еризмице* (Mitfesser), *црвен на лицу* или на *носу*, или да лице *поцрни* од сунца, или се *исуши* од ветра, онда је најбоље средство, да узму два здрава кромпира, па да се натру као рен на треницу и да се с тим намаже лице као сапуницом, па нека постоји минут два на лицу. За тим узмите млаке воде и начините сапуницу од

нобилиорног сапуна и оперите њиме лице па добро избришите грубим пешкиром, повлачећи све према доле. Кад се лице тако исуши а ви га премажите танко *нобилиор-кремом*, па га опет тарите а све доле повлачећи и лице ће вам остати *лепо, чисто, свеже* и увек *младачко*.

Све се то може чинити вечером пре спавања, а може се и преко дан уграбити за то неколико минута.

Нобилиор-крем има ванредан утецај на кожу, а што је најглавније, он нема масти, нешкодљив је и не познаје се на лицу а при том је врло јефтино средство.

Нобилиор-крема кошта једна теглица: К 1.50.

Нобилиор-сапун кошта један комад: К 1.—

Нобилиор-пудер најфинији је и финог мириса у белим и роза стакладма, комад К 1.50.

Разашиље се поштом дневно под највећом дискрецијом из

Нобилиор парфимерије

у Загребу (Илица 33.)

2—2

Упозорава се

на слиједећа, уз јамство здрављу нешкодљива
оријентална косметичка средства

која су у источним земљама обљубљена и припозната те својим сигурним дјеловањем придонела познатој лепоти

ХАРЕМСКИХ ЖЕНА.

Шекајик (лопоч крем) против пјега и сваке нечистоће лица.

Лејлак суј (вода од нарцисе), којом постаје кожа нежна, глатка и стаје на пут прављењу бора.

Сејале балсам сапун (текући балсамски сапун) најбољи за тоалету: чисти, дезинфицира и освјежује.

Цијене: шекајик крем 2 К., лејлак суј 3 К., сејале балсам сапун 1 К 50 пот., сач јаги 1 К., сачлара махсус суј 2 К. ☒ Омот и поштарина ако се новац унапред пошаље 60 потура, код поузећа 80 пот.

Свакој пошилици приложена је упута у српском језику.

8—14

Наруџбе прима

ЉЕКАРНА „СЛАВИЈА“

у Бос. Крупи.